

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ühisteatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi ja Vaikse ookeani piirkonna arengupartnerluse uutmise”

JOIN(2012) 6 final

(2013/C 76/12)

Raportöör: **Carmelo CEDRONE**

21. märtsil 2012 otsustasid Euroopa Komisjon ning Euroopa Liidu välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ühisteatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi ja Vaikse ookeani piirkonna arengupartnerluse uutmise”

JOIN(2012) 6 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav välissuhete sektsioon võttis arvamuse vastu 19. detsembril 2012.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 486. istungjärgul 16.–17. jaanuaril 2013 (17. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 139, vastu hääletas 13, erapooletuks jäi 14.

1. Järeldused ja ettepanekud

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee peab ELi seatud eesmärgi, mis moodustavad ELi ja Vaikse ookeani piirkonna uue arengupartnerluse aluse, kõrgeleennulisteks ja ulatuslikeks, kuid leiab, et need ei ole eriti selged rakenduskorra osas, milles keskendutakse eelkõige kõnealusel piirkonnas keskkonnakaitsele ja bioloogilise mitmekesisuse hoidmisele. Komitee on nõus, et kliimamuutuste mõjuga, mis mõjutab läbivalt kõiki riikliku ja mitmepoolse arengupoliitikavaldkondi ning millel on mitte ainult majanduslikud, vaid ka sotsiaalsed tagajärjed, on vaja tegeleda teiste organisatsioonidega koostöötades. Kliimamuutuste mõjuga seotud probleemid tuleks kõikjal piirkonna keskkonnapoliitikasse nii kaasata, et tegevus ja meetmed oleksid sidusad.

1.2 Ent komitee arvates on kõnealusel eesmärgi saavutamiseks vaja võtta asjaomastes riikides säästvat arengut soodustavaid integreeritud meetmeid ja tegutseda terviklikult, et tagada abimeetmete maksimaalne mõju, ning kasutada koostöötades kõiki meetmeid, kaasates aktiivselt ka kohalikud sidusrühmad ja järgides keskpikale perspektiivile suunatud programmilist lähenemisviisi.

1.3 Komitee peab oluliseks, et ühisteatises tunnistatakse, et õiguste täielik kasutamine ja demokraatia stabiilsus on esmatähtsad mis tahes riigi majandusliku arengu seisukohast. Kahjuks käsitletakse vaid pealiskaudselt Fidži olukorda, kus endiselt valitseb diktaatorlik süsteem ja riigi kodanikud jäetakse jätkuvalt põhiõigusteta, kuigi olukorra kohta tuleks Euroopal asuda kindlamale ja kooskõlastatumale seisukohale.

1.4 Tuleks ära kasutada uue arengupartnerluse määratlemisega avanevat võimalust viidata põhimõtetele ja tingimustele, mis peaksid moodustama ELi juhtnööri liidu abimeetmetest kasu saavatele riikidele, ning alustada võiks Cotonou lepingu täielikust rakendamisest. Lisaks peab kõikides riikides olema tagatud tegeliku demokraatia elluviimine tänu põhi- ja tööõiguste täielikule kasutamisele ja demokraatlikus elus osalemisele.

1.5 Eritähelepanu tuleks selle piirkonna kõigis riikides pöörata naiste rõhutud ja murettekitavale olukorrale, sest neil puuduvad kõige põhilisemad õigused. Naiste õigustel ja kaitsel peaks olema keskne roll kõigis ELi ja Vaikse ookeani piirkonna suhetega seotud küsimustes. Soolise vägivalda kõrge tase ning naiste vähene kaasatus otsuste tegemisse ja kõrgetele ametikohtadele teeb komiteele ja ta partneritele muret ning sellele probleemile tuleks komisjoni dokumentides ja edasises tegevuses rohkem tähelepanu pöörata.

1.6 Komitee jaoks on ka edaspidi määrava tähtsusega sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna tugevnemine tervikuna nii kõnealusel kui ka teistes, ELiga sõlmitud kokkulepetega hõlmatud piirkondades. Selleks on esmatähtis edendada ja rakendada sobivaid meetmeid, mis võimaldavad nimetatud eesmärgi saavutamist praktikas. Kuigi komitee on teadlik geograafilisest asendist tulenevatest raskustest, mis piiravad ka struktureeritud kahepoolseid suhteid, leiab ta, et eriti kasulik oleks moodustada kohalikul, piirkondlikul, riigi ja soovitatavalt kogu piirkonna tasandil võrgustik ja ühiskomitee. Need osalemise vahendid peaksid sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna jaoks lihtsustama aktiivselt kokkulepete väljatöötamise, elluviimise ja jälgimise kõigis faasides osalemist. Sellest peaks saama

tõeline põhimõte. Samuti oleks vaja algatust, mis toetaks piirkonna tõelise majandus- ja sotsiaalnoökogu loomist, sh selleks, et tugevdada konkreetset selleks ette nähtud rahaliste vahenditega sotsiaal- ja kodanikuühiskonna dialoogi ning suurendada kõigi kohalike osaliste suutlikkust.

1.7 Komitee peab prioriteetseks ELi mitmesuguste meetmete kooskõlastamist riikide programmidesse kaasatud komisjoni peadirektoraaide ja Euroopa välisteestuse kaudu, samuti Maailma Kaubandusorganisatsiooni kaasamise kaudu selles piirkonnas. Koordineerimine on hädavajalik asjaomaste riikide väikeste haldusorganite tõttu. Selline suund võib pakkuda Euroopa välisteestusele võimaluse otsustavaks tegevuseks, lootuses, et EL tugevdab ELi riikide seisukohti rohkem kooskõlastades oma välispoliitilist tegevust.

1.8 Euroopa Komisjoni teatistes asetatakse suurt rõhku kliimale. Komitee märgib aga, et majandusareng on hädavajalik kliimaprobleemi ületamiseks. Selleks, et piirkonna arengu toetamiseks oleks majanduskasv kaasav, jätkusuutlik ja terviklik peab komitee esmatähtsaks tagada ühtsus arengupoliitika, kliimakaitse meetmete ja muude valdkondade vahel, nagu kaubandus, kaladus, põllumajandus, toiduga kindlustatus, teadusuuringud ning inimõiguste ja demokraatia toetamine. Abi andmise kriteeriumid peaksid põhinema selgelt määratletud ja eelnevalt kehtestatud näitajatel, pidades silmas ka programmide elluviimise hilisemat jälgimist. Selleks võiksid abiandjad oma tegevust kooskõlastada.

1.9 Komitee nõustub, et tuleb diferentseerida AKV riikidele ja ülemereriikidele suunatud meetmeid ning võtta arvesse riikide erinevat institutsioonilist ülesehitust ja arengut, et optimeerida piirkondliku integratsiooni võimalusi. Samuti tuleks hinnata nende ülemereterritooriumite olukorda, mis on teistest riikidest rohkem arenenud ja mis juba saavad abi Euroopa Arengufondist ja kahepoolsetest abimeetmetest. Neid meetmeid tuleks piirkonna teistele riikidele suunatud programmidega kooskõlastada. Need piirkonnad võiksid olla õiguste, väärtuste ja kaasavat majanduskasvu taotleva ELi poliitika heade tavade levitamise tähtsaks eeskujuks.

1.10 Praegusi raskusi arvestades oleks kaubanduslepingute osas kohane võtta suund piirkondlikule kokkuleppele, loobudes kahepoolsetest kokkulepetest ning võtta siiski arvesse, et tegemist on kaubanduse seisukohast väikese majandusega riikidega, v.a kalanduses.

1.11 Komitee peab mh asjakohaseks, et EL jälgiks tähelepanelikult MANDRILAVAGA seotud meresõidu õiguste üle käivaid läbirääkimisi ÜRO vastavas komisjonis, eelkõige seoses käesolevas arvamuses käsitletud piirkonnaga.

2. Sissejuhatus

2.1 Nagu teada, on Euroopa Liit sõlminud Vaikse ookeani piirkonnaga mitmesuguseid partnerluslepinguid. Siin vaadeldav uus partnerlus hõlmab 15 sõltumatut saareriiki ⁽¹⁾, nelja ülemeremaad ja -territooriumi ⁽²⁾, Vaikse ookeani saarte foorumi, foorumi peamisi liikmeid ja samu põhimõtteid jagavaid koostööpartnereid Austraaliat ja Uus-Meremaad. Kooskõlas 2006. aasta strateegiaga on eesmärk konsolideerida ELi rolli sellepärast, et EL on osutatava abi mahult teisel kohal pärast Austraaliat, ja selleks, et aidata kaasa kogu piirkonna majanduslikule ja sotsiaalsele arengule, tunnistades vajadust tagada ka täiel määral õiguste austamine ja demokraatlike institutsioonide tugevdamine.

2.2 Cotonou lepingust lähtudes teeb EL vaadeldava teatise näol ettepaneku keskendada kooskõlas oma muutuste kavaga ⁽³⁾ tegevus Vaikse ookeani piirkonnas teatavatele põhieesmärkidele:

- parandada arengu, keskkonnakaitse meetmete ja muude ELi poliitikavaldkondade, nagu kaubanduse, keskkonna, kaladuse, teadusuuringute või inimõiguste ja demokraatia tunnustamise ja täieliku kasutamise toetamise ühtsust;
- kohandada ja ratsionaliseerida ELi ametliku arenguabi andmise kanaleid, nähes ette rohkem rahalisi vahendeid kliimamuutustega seotud ohtude vastu võitlemiseks, et suurendada Vaikse ookeani piirkonnas lisaväärtust, mõju, tõhusust ja parandada tulemusi;
- toetada Vaikse ookeani ülemeremaade ja -territooriumide edukat lõimumist piirkonnas ja parandada nende suutlikkust edendada ELi väärtusi ning saada inimarengut toetavaks kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu mootoriks piirkonnas;
- panna Vaikse ookeani piirkonna riikidega ÜROs ja muudel rahvusvahelistel foorumitel paika konstruktiivne tegevuskava ühist huvi pakkuvates küsimustes;
- ühendada jõud ELi seisukohti jagavate partneritega, et tegeleda peamiste inimõiguste küsimustega ja aidata kindlustada demokraatia protsessi piirkonnas.

⁽¹⁾ Cooki saared (ÜROs hääleõiguseta), Mikroneesia Liiduriigid, Fidži, Kiribati, Marshalli Saared, Nauru, Niue (ÜROs hääleõiguseta), Belau, Paapua Uus-Guinea, Samoa, Saalomoni Saared, Ida-Timor, Tonga, Tuvalu ja Vanuatu.

⁽²⁾ Prantsuse Polüneesia, Uus-Kaledoonia, Pitcairn, Wallis ja Futuna.

⁽³⁾ Komisjoni teatis „Muutuste kava ELi arengupoliitika mõju suurendamiseks”; COM(2011) 637, 13.10.2011.

Olles kohalike koostööpartnerite ja läbirääkimistes osalejate silmis kliimamuutuste ja selle mõju vastu võitlemise liider, on ELil kavas oma kohalolekut piirkonnas vastutustundlikult kinnistada.

2.3 Tegemist on elanikkonna mõttes siiski väikse, ent selle geograafilisi mõõtmeid arvestades suure ja eripalgelise piirkonnaga, kus esineb nii mõnigi probleem seoses piirkonna geograafilise asendi eripäraga, moodustades hapra ja tundliku terviku, mille üheks ühendajaks on mere ökosüsteem, millel on tähelepanu ja kaitsmist vääriv unikaalne väärtus.

2.4 Tegemist ei ole kergelt saavutatava eesmärgiga, mitte ainult teatistes toodud põhjuste pärast, vaid ka majanduskriisist tulenevate ELi välispoliitika piirangute tõttu, mis võivad mõjutada ka tulevast Cotonou lepingut pärast 2020. aastat. Ent kõnealuste riikide geograafiline asend muudab piirkonna ka ELi jaoks strateegiliseks, arvestades selliste riikide nagu Hiina ja Jaapani lähedust. Selleks oleks ELi poliitika, programmide rakendamise ja õiguskultuuri levitamiseks väga kasulik ülemeremaid ja -territooriume rohkem kaasata ja paremini kasutada, sest sellel on mõlemale poolele vaeeldamatud eelised.

3. Positiivsed punktid

3.1 Tähelepanu juhitakse kliimamuutuste mõjule ja kogu piirkonnas esinevatele tõsistele tagajärgedele ökosüsteemi stabiilsuse ja üha suureneva tasakaalustamatuse ohtude suhtes asjaomaste riikide säästvas arengus, mitte ainult puhtalt majanduslikust või eelarvealasest, vaid ka poliitilisest ja sotsiaalsest seisukohast, millega kaasneb võimendav mõju, mis piirab ka ÜRO aastatuhande eesmärkide saavutamist.

3.2 Tähelepanu juhitakse vajadusele, et nii kahepoolset kui ka mitmepoolset abi andvad mitmesugused rahvusvahelised osalejad integreeriks võetavad meetmed, mis on praegu liiga killustatud, takistades meetmete täielikku tõhusust. Tuleb väärtustada heakskiidetud finantsvahendeid ja antava abi omaenda mõju.

3.3 Tegevust tuleb rahvusvaheliste institutsioonidega kooskõlastada. Komisjoni teatistes viidatakse seoses kliimamuutuste mõjuga iseäranis ÜROle.

3.4 Tähelepanu juhitakse piirkondlikule koostööle ja vajadusele tõhustada (või isegi välja töötada) valdkondlikke programme ja arengukavasid, mida toetavad piirkondlikud organisatsioonid, et soodustada integreeritud lähenemist osutatavale abile ja selle haldamisele lisaks piirkonna arengustrateegiatele.

3.5 Olulisel kohal on dialoog kohalike institutsiooniliste osalejatega, et määratleda abiprogrammid ja jagada vastutust nende elluviimise eest.

3.6 Tähelepanu juhitakse meetmete tõhustamisele, rõhutades vajadust omada abisaajariikidega ühiseid järelevalve-, juhtimis- ja rakendusmehhanisme. Selle kohta oleks vaja rohkem konkreetset teavet.

3.7 Analüüsitakse mitmepoolsete ja kahepoolsete rahastajate abimeetmete rakendamise viise, väljendades oma pühendumust kohandada Vahemere piirkonna saariikide ja -territooriumide väiksemate ametiasutuste probleemidele lahenduse leidmiseks abimeetmete rakendamise viise. Tähelepanu juhitakse abisaajariikide raskustele kaasata abi riiklikesse arengukavadesse, milles eeldatakse sihipäraseid meetmeid riigiasutuste suutlikkuse suurendamiseks.

3.8 Väljendatakse muret Fidžil valitseva põhiõiguste rikkumise pärast, mida komisjon kavatseb jälgida, kuid jättes viitamata võimalikule sidumisele abi andmise täiendavate eeltin-gimustega.

4. Puudujäägid

4.1 Komisjoni teatis ei ole eelkõige selge selles suhtes, kuidas EL kavatseb otsida ja parandada lühiajalistest eesmärkidest kaugemale minevaid meetmeid, mis on olulised, ent ebapiisavad, kui soovitakse avaldada mõju piirkonna tulevasele säästvale arengule. Tegemist on suure ja ainulaadse piirkonnaga, mis hõlmab paljusid elanikkonna poolest väikeseid ja väga väikeseid, ent suurte geograafiliste mõõtetega riike. Kõnealused riigid järgivad erinevaid käsitusviise, neil on erinevad arusaamad vajadusest rakendada pikaajalisele säästvale arengule suunatud meetmeid ning erinevad nägemused riigi tasandil ja riikidevahelisi piire moodustavates territoriaalsetes ja rahvusvahelistes vetes kohaldatavatest eeskirjadest.

4.2 Komitee peab vajalikuks integreeritud ja pikale perspektiivile suunatud käsitusviisi, kus kõik piirkonnas tegutsevad osalejad – kas tegemist on rahvusvaheliste institutsiooniliste osalejate, teiste riikide või kohalike osalejatega – jagaksid vastutust. Komisjoni partnerluse ettepanekus tuleb arvestada uue ELi eelarve läbivaatamise üle toimunud läbirääkimiste tulemustega, uute prioriteetidega, mis määratletakse 2015. aasta järgsetes aastatuhande eesmärkides, ja protsessiga, mis käivitatakse Cotonou lepingu uute läbirääkimistega.

4.3 Teatistes esitatud eesmärkides oleks kasulik pöörata rohkem tähelepanu Vaikse ookeani piirkonna integreeritud arengule, arengupoliitikale ja tegevusvaldkondadele, nt põllumajandust ja toiduga kindlustatust mainitakse üksnes seoses kliimamuutuste mõjuga piirkonnas. Põllumajandus on maapiirkondade elujõulisuse alus. Isegi kui põllumajandus täidab peamiselt enda riigi vajadusi (ainult suhkruroo ja palmiõli toodangut eksporditakse teatud määral) esineb probleeme loodusvarade majandamise ning põllumaa jätkusuutliku kasutusega. Tuleb märkida, et 2006. aastal toimunud Euroopa reformi tõttu suhkropoliitikas kaotasid mõned asjaomased riigid oma eelisseisundi ja seega kahanes nendes ka tööhõive.

4.4 Teatistes keskendutakse peamiselt kliimamuutustest tulevatele ohtudele, mis on mõnede riikide ja ökosüsteemide ellujäämise jaoks eluliselt tähtis küsimus (meretaseme tõus, metsade vähenemine, soolased põhjaveekihid, mere veetemperatuuri tõus jne). Seetõttu teeb komisjon ettepaneku eraldada ressursse peamiselt kõnealusele valdkonnale. Tegelikult tuleks toetada integreeritud ja sidusaid säästva arengu ja majanduskasvu soodustamise kavasid, millega kaasneksid abisaajariikide määratletavad kohustused. Selleks oleks hea kaasata ka erasektor, eelkõige VKEde jaoks.

4.5 Komitee arvates on vaja abi integreeritud strateegilist käsitlust ja teatis on selleks hea algus. Tuleks soodustada komisjoni peadirektoraatide, eelkõige arengu, merenduse ja kalanduse, kaubanduse, tervise- ja tarbijaküsimuste ning teadusuuringute peadirektoraadi ja Euroopa välisestuse koostööd. Kuigi on tehtud edusamme, tuleks nende tööd rohkem kooskõlastada⁽⁴⁾, et muuta ELi poliitika sidusamaks.

4.6 Meetmetes tuleks suuremat tähelepanu pöörata eelkõige kalanduse sektorile, mis on esmatähtis kõigi Vaikse ookeani riikide jaoks, ent ka ELi jaoks, arvestades ELi liikmesriikidesse eksporditava kala (eriti tuunikala) olulist mahtu, et säilitada tootmise ja ökosüsteemi jätkusuutlikkus ning takistada üleekspluaateerimist, mis võiks ohtu seada kalanduse tulevikule. Komitee

⁽⁴⁾ Vaikse ookeani riikide ning ülemeremaadele ja -territooriumidele on aastatel 2008–2013 antud arengu- ja kliimamuutuste abi kokku umbes 785 miljonit eurot, millest 730 miljonit tuli kümnendast Euroopa Arengufondist (EAF) ja 56 miljonit eurot ELi eelarvest. Riiklike programme arvestamata hõlmab Vaikse ookeani piirkonna ja ELi piirkondlik koostöö 2008.–2013. aastal u 95 miljonit eurot algeid rahalisi vahendeid, mis lisanduvad arengukoostöö rahastamisvahendi temaatilise programmi rahalistele vahenditele. ELi ja Vaikse ookeani piirkonna piirkondliku programmi eesmärk on tugevdada piirkonna suutlikkust majandusliku integratsiooni ja piirkondliku kaubanduse vaatevinklist (45 miljonit eurot), toetada kodanikuühiskonda ja tugevdada riigi rahanduse juhtimise võimet (10 miljonit eurot) ning edendada loodusvarade säästvat majandamist (40 miljonit eurot). Komisjon on teatanud, et ta loob peamiselt taristusse investeerimiseks rahastamisvahendi „Pacific Investment Facility”, et muuta piirkond maailma turul konkurentsivõimelisemaks, elavdada majanduskasvu, vähendada vaesust ning rahastada nn rohelisi ja kliimamuutustega kohanemise meetmeid.

hindab ELi tegevust ebaseadusliku kalanduse vastu võitlemisel tänu ELi määruse kohaldamisele, mille eesmärk on vältida, ära hoida ja lõpetada ebaseaduslik, teatamata ja reguleerimata kalapüük. Komisjon on määruse alusel teavitanud kahte piirkonna riiki (Vanuatu ja Fidži) võimalusest, et nad kuulutatakse ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalanduse vastu võitlemisel koostööd tegemast keelduvateks kolmandateks riikideks.

4.6.1 Seetõttu peaks EL jätma alles soodustusrežiimid AKV piirkonnaga, nagu on hiljuti juhtunud piirkonna mõne riigi puhul⁽⁵⁾, isegi kui ELi puhul tasub arvestada konkurentsi moonutamise ohtu sektori teiste osalejate suhtes.

4.6.2 Komitee tunnistab sektoris esinevaid objektiivseid raskuseid ja hindab Kiribati, Saalomoni Saarte ja Mikroneesia liiduriikidega sõlmitud kokkuleppeid, ent loodab, et kõigi asjaomaste riikidega jõutakse kõnealuse piirkonna territoriaal- ja rahvusvahelistes vetes kohaldatavate eeskirjade osas ulatuslikule kokkuleppele.

4.7 Kaubandusabimeetmete kooskõlastamisega seoses, mida teatistes õigusega esile tuuakse, ei maini komisjon kordagi Maailma Kaubandusorganisatsiooni tegevust piirkonnas, isegi kui kuus riiki Vaikse ookeani saartest on kõnealuse organisatsiooni liikmed ning saavad konkreetsetest programmidest ja erisoodustustest kasu.

4.8 Kaubandus (Maailma Kaubandusorganisatsioon): Fidži, Paapua Uus-Guinea, Saalomoni Saared, Tonga, Samoa ja Vanuatu kuuluvad liikmena Maailma Kaubandusorganisatsiooni, mis ühinemislepingute kaudu üritab piirkonnas tagada stabiilse ja integreeritud kaubandussüsteemi, et võimaldada maksimaalset kasu, tõhustada ressurside kasutust ja saavutada mastaabisääste.

4.8.1 Maailma Kaubandusorganisatsioon töötas selle nimel, et asutada 2004. aastal Genfis Vaikse ookeani saarte esindusbüroo (Pacific Islands Forum Representative Office) eesmärgiga aidata kaasa haldussüsteemide paremale integreerimisele ja edendada suutlikkuse arendamist kaubandus- ja mitmepoolse tegevuskava küsimustes, mis on määrava tähtsusega väikese majandusega riikide jaoks.

⁽⁵⁾ Vt NAT/459, „Euroopa Liidu troopilise tuuni püügi laevastiku olukord ja probleemid”, raportöör: Gabriel Sarró Iparraguirre, ELT C 48, 15.2.2011, lk 21–26.

4.8.2 Euroopa Liidu jaoks on väga oluline prioriteet luua – tuginedes seejuures ka uuendatud Cotonou lepingule – tihedad ja struktureeritud sidemed Genfis asuva esindusbüroo ja Maailma Kaubandusorganisatsiooniga. Koordineeritud lähene mine on hädavajalik, eelkõige seetõttu, et mitme kõnealuse riigi haldusorganid on väikesed. Nii on võimalik viia kõnealuste riikide majanduse toetamiseks võetavad algatused kooskõlla juba käivitatud, ent seni mitmepoolsel tasandil kooskõlastamata tehnilise abi andmise programmidega. Kõigele eespool toodule lisandub juba pikka aega kestev vähene ebastabiilne majanduskasv suurte erinevustega riikide vahel: Paapua Uus-Guinea ja Saalomoni Saared on tänu kaupade hindadele saanud kasu kõrgemast kasvutasemest, samal ajal pidid juba niigi nõrga majandusega Fidži ja Samoa toime tulema looduskatastroofide tagajärgedega ⁽⁶⁾.

4.8.3 Lisaks vääriskid erilist tähelepanu VKEdes areng ning VKEsid abistavate piirkondlike teenistuste loomine – neid tuleks taotleda ja need tuleks luua mitmepoolsel tasandil, kasutades Maailma Kaubandusorganisatsiooni, Rahvusvahelise Valuutafondi ja Maailmapanga olemasolevaid ressursse ja programme, pidades silmas ka maaelu arengut.

4.9 Komisjoni teatises viidatakse õigustatult kõnealuste saarte vähese majandusliku arenguga kaasnevatele sotsiaalsetele ohtudele, väljarände tasemetele oskustöölise hulgas, kes ei leia kohapeal võimalusi töö tegemiseks ning kliimamuutuste sotsiaalsetele tagajärgedele. Maailmapanga andmetel kuuluvad Saalomoni Saared, Vanuatu, Samoa, Kiribati, Ida-Timor ja Tuvalu vähim arenenud riikide hulka, kus vaesuse tase on kõrge. Vaikse ookeani riikidest kõige suuremas riigis Paapua Uus-Guineas elab üle 40 % elanikkonnast allpool vaesuspiiri. Need andmed mõjutavad aastatuhande arengueesmärkide saavutamist ja nõuavad rahvusvahelisel tasandil kooskõlastatud tegevust. Kuid teatises ei viidata mitmesuguste ÜRO allasutuste tööle majandusliku ja sotsiaalse arengu toetuseks.

4.9.1 ÜRO allasutuste mitmesugused programmid on hädavajalikud ja komisjonil tuleks neid toetada, kuna nad aitavad luua vajalikku teadlikkust ja suurendada suutlikkust, et vastu võtta ja tõhustada erinevatel abisaajatelt, nende hulgas ELilt, saabunud abi. Lisaks suunatakse programmide kaudu suurem osa vastutusest riigiasutustele, sotsiaalpartneritele ja kodanikuühiskonna esindajatele ning edendatakse osalusdemokraatia institutsioonide loomist.

5. Õigused, demokraatia, ametiühingute vabadused ja olukord Fidžil

5.1 Rahvusvahelised rahandusorganisatsioonid loevad Vaikse ookeani saared maailma kõige ebasoodsamate tingimustega

saarte hulka. Need on isoleeritud, alaaastatud, kõrge rändemäära ning tagasihoidliku haridus- ja koolitustasemega, saartel esineb erioskuste olulisi puudujääke kaubanduse ja rahvusevahelise majandustegevuse vallas.

5.1.1 Eriti noorte olukord näib olevat äärmiselt probleematu line, mille põhjuseks on mitu tegurit, nt geograafiline eraldatus, majandusarengu piirangud (väikse majandusega riigid, kes on majanduslikult omavahel vähe integreeritud ja kelle siseturud on piiratud), demograafiline areng, mida iseloomustab noorte töötajate osakaalu kiire suurenemine ⁽⁷⁾. Austraalia on loonud ebasoodsamas olukorras olevatele Vaikse ookeani riikidele hooajalise töö abiprogrammi. Seda liiki meedet tuleks toetada ja arendada ka teistes piirkonna riikides.

5.1.2 Naiste olukord on tõsine ja murettekitav, kuna on levinud eksploateerimine ja häbistamine ning tõhusate lahenduste leidmisel ei ole peaaegu üldse edusamme tehtud. Naisi diskrimineeritakse laialdaselt: nad ei osale praktiliselt üldse seaduslikul tööturul ja poliitilises elus ning nende põhiõigusi rikutakse ulatuslikult kõikides riikides jätkuvalt esinevate vägivallaaktidega. Tegemist ei ole pelgalt kultuurilise küsimusega, vaid ka sellega, et pakkuda neile võimalus töötada, integreeruda ja osaleda. Tuleks viidata selgesõnaliselt ELi tegevuskavale soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamise kohta arengukoostöös (2010–2015), mis nõuab mh täpsete näitajate kasutamist selleks, et hinnata naiste osalemist riigiasutustes.

5.2 Inimõiguste ja demokraatia austamine on ELi abi andmise ja koostööpoliitika vältimatud eeltingimused. Kõnealused õigused hõlmavad muu hulgas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni kaheksa põhikonventsiooni alusel rahvusvahelisel tunnustatud ametiühingute õigusi.

5.3 Ka Cotonou lepingus tunnistatakse inimõiguste ja demokraatlike institutsioonide austamise põhjapanevat väärtust stabiilse ja õitsva majanduse loomise seisukohast. Kuigi teatises käsitletakse piirkondlikku strateegiat, ei pöörata selles piisavalt tähelepanu jätkuvatele tõsistele rikkumistele, eelkõige **Fidžis, mis on teatavasti piirkonnas geograafiliselt suuruselt ja elanikkonna arvult teine saar.**

⁽⁶⁾ Rahvusvaheline Valuutafond; Regional Economic Outlook, Asia and the Pacific, „Navigating an Uncertain Global Environment while building inclusive Growth”, oktoober 2011.

⁽⁷⁾ Samoas leiavad 4 000-st tööturule siseneda soovivast noorest tööd vaid 500 noort, Vanuatus on suhtarv 700 noort 3 000-st, Fidžil ulatub noorte tööpuudus u 46 %-ni. Vt ka UNICEFi dokumenti „Investing in Youth Policy”, UN Asia-Pacific Interagency Group on Youth, 2011.

5.4 Fidži olukord on tõepoolest vastuvõetamatu: 2006. aastal toimunud riigipöördest saadik sõjalise hunta juhitud riigi valitsus lõi 2011. aastal agressiivse kampaania ametiühinguliikumise likvideerimiseks ja Fidži töötajate jätmiseks ilma nende põhiõigusteta, rikkudes valitsuse ratifitseeritud ILO konventsioonide nr 87 ja 98. Sõna-, ühinemis- ja kogunemisvabaduse kaotamine, piinamised ja väärkohtlemised, naiste- ja alaealiste vastane vägivald ning töötajate kõige elementaarsete õiguste likvideerimine muudavad olukorra ELi jaoks sümbolse tähendusega juhtumiks, mille suhtes ei tohi enam tolerantne olla. Hoolimata Cotonou lepingu artikli 96 kohaldamisest peab komitee vajalikuks võtta Fidži suhtes karmimaid meetmeid, eriti 2014. aasta valimisi ja uue põhiseaduse koostamist silmas pidades.

5.5 Olukorda Fidžil arutati uuesti 2012. aasta novembris toimunud ILO juhatuse koosolekul, mil võeti vastu selleteemaline resolutsioon, arvestades ka Fidži valitsuse hiljutist otsust saata ILO juhatuse volitusel tegutsev ILO delegatsioon riigist välja⁽⁸⁾. ELil tulebki tegeleda kõnealuse küsimusega kooskõlas liikmesriikidega, kes nõustusid olukorra hukkamõistmisega ILOs.

5.6 Kodanikuühiskonna toimimise tingimused on antud juhul keerulised, kui mitte olematud. Kodanikuühiskonna kõige elementaarsemad õiguseid rikutakse ilmselgelt vastuolus mis tahes demokraatliku põhimõttega ning komitee ei saa heaks kiita selliste rikkumiste lahendamise edasilükkamist. Komitee peab oma seisukohta ELi teiste institutsioonide juures propageerima ja vastavalt tegutsema asuma⁽⁹⁾.

5.7 Sekkuda tuleb kindlameelselt, nt otse kahepoolset tasandil ELilt abi saamiseks vajalike tingimuste määramisel, ja kinnitades, et inimõiguste osas räägivad ELi liikmesriigid ühel häälel ja jagavad ELi asutamise mittevaidlustatavate põhimõtetele kooskõlas olevat seisukohta.

6. Sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna roll

6.1 Komitee jaoks on organiseeritud kodanikuühiskonna kaasamine alus, mille ümber tuleb arendada partnerluse eri viise, et saavutada majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse eesmärgid. Tema roll on seda olulisem õiguste ja demokraatia kaitsmisel, kuna õiguste ja demokraatia austamine on ELi arenguabi ja koostööpoliitika kasu saamise tingimus.

⁽⁸⁾ Fidži Ametiühingute kongressi 19. septembri 2012. aasta pressiteade ja sellele järgnenud, koostamisel olev ILO aruanne.

⁽⁹⁾ Vt nõukogu kiri.

6.2 Organiseeritud kodanikuühiskonna osalemine on ka kõnealuses piirkonnas prioriteetne eesmärk, vaatamata vähemalt kahele objektiivsele piirangule: esimene on eriline geograafiline paigutus, saarte haavatavus ja elanikkonna hajutatatus, mis muudab kõnealuse õiguse kasutamise tõepoolest väga keeruliseks. Teine piirang puudutab demokraatia elluviimist ja organiseeritud kodanikuühiskonna aktiivset osalemist asutuste tegevuses.

6.3 Komitee kutsub siiski üles tegema kõik endast sõltuva, et kaasata kohalike kogukondade esindused ELi projektide koostamisse, rakendamisse ja nende üle teostatavasse järelevalvesse, eelkõige projektide puhul, mis on seotud keskkonnakaitsese, sotsiaalse ja kodanikuühiskonna dialoogiga ning õiguste ja demokraatia arendamise ja kaitsmisega.

6.4 Komitee kutsub üles looma organiseeritud kodanikuühiskonna osalusel lähiajal ELi ja Vaikse ookeani piirkonna partnerlus, et leida senisest tõhusamalt lahendusi piirkonna kõigile probleemidele⁽¹⁰⁾ ja näha osalemise põhiosana ette programmide erijärelevalvekomitee loomise.

7. Tähelepanekud teatistes soovitatud meetmete kohta

7.1 ELi soovitatud meetmetega, milles eelistus antakse Vaikse ookeani piirkonnas kliimamuutuste ohtude probleemile, saab nõustuda vaid osaliselt, kuna neis jääb puudu integreeritud lähenemisest piirkonna säästvatele arengule.

7.2 Tuleb soodustada ja taotleda Euroopa välisteenistuse ja komisjoni peadirektoraatide vahel kooskõlastatud paremat lähenemisviisi, et välja töötada järjepidevad programmid ja strateegiad, mille abil suunatakse olemasolevad vahendid keskkonnakaitsesele ja kalandusele, ent ka säästva arengu ja maaelu arengu integreeritud programmidele.

7.3 Komitee nõustub vajadusega tugevdada dialoogi kohalike asutustega, aga tagada tuleb kodanikuühiskonna regulaarsem kaasamine alalise vaekogu näol, et hinnata antavat abi ja analüüsida abi mõju.

⁽¹⁰⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Kodanikuühiskonna roll ELi, Colombia ja Peruu vahelises mitmepoolses kaubanduslepingus“, ELT C 299, 4.10.2012, lk 39–44.

7.4 Komitee peab vajalikuks jätkata kõigi rahastajate ja abisaajariikide kohtumisi, et tagada komisjoni rõhutatud programmide kooskõlastatus. Abi suunamine ja tõhususe hindamine on endiselt esmatähtis. Sellega seoses on lisaks ennetavale teavitamis- ja koolitamistegevusele oluline järelevalve, millega tegeleks sotsiaalpartneritel ja kodanikuühiskonna esindajatel põhinev ühiskomitee.

7.5 Nagu eespool öeldud, tuleks hinnata karmimalt põhiliste inimõiguste austamist, naiste vastuvõetamatut olukorda piirkonnas, noorte piiratud töövõimalusi ja kodanikuühiskonna rolli kõikides riikides, eriti arvestades Fidži eriolukorda.

Brüssel, 17. jaanuar 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON
